

Position Paper

Wijziging Wet Dieren, 13 mei 2024

Geert Laugs, Compassion in World Farming

Kippen in krappe kooien, waarin ze hun vleugels niet eens kunnen strekken. Moedervarkens die vast staan tussen stalen stangen en biggetjes van nog geen week oud bij wie, vaak zonder verdoving de staart wordt afgebrand. Het zijn maar een paar voorbeelden van het dierenleed in de industriële veehouderij.

De toekomst is diervriendelijker

Een overgrote meerderheid van de inwoners van de EU, inclusief Nederland, vindt dat dieren in de veehouderij betere bescherming verdienen¹. Wetgevers pikken dit signaal op. Na het geslaagde Europees burgerinitiatief 'End the Cage Age' bereidt de Europese Commissie niet alleen wetgeving voor die het gebruik van kooien in de veehouderij moet beëindigen, maar ook een algehele revisie van het dierenwelzijnsbeleid². Ook onze buurlanden, grote afnemers van onze vee-industrie, besloten al tot strengere wetgeving. Duitsland legt het gebruik van kraamkooien voor moedervarkens aan banden. België heeft het gebruik van kooien in de konijnenhouderij al verboden en Wallonië stopt, per 2028 met kooien voor legkippen. Ook in andere Europese landen, binnen en buiten de EU, zijn diverse welzijnsregels van kracht die verder gaan dan wat in Nederland nog is toegestaan³.

De roep om beter dierenwelzijn vindt ook gehoor in het (inter)nationale bedrijfsleven. Grote concerns besloten te stoppen met verkoop of afname van eieren van kippen in kooien, of beloofden beter welzijn voor kuikens die gemest worden voor hun vlees, ook wel bekend als 'plofkippen'. Zelfs internationale banken, waaronder Rabobank, tekenen voor beter dierenwelzijn⁴.

De Nederlandse veehouderij heeft in voorbije decennia laten zien voorop te kunnen lopen met verbeteringen op het gebied van dierenwelzijn in de intensieve veehouderij, en ook nu zijn er in ons land honderden koplopers die zich in de praktijk inzetten voor echte duurzaamheid en een 100% dierwaardige veehouderij⁵. Zij laten zien dat veel beter dierenwelzijn niet alleen mogelijk en rendabel is maar ook een grote rol kan spelen bij de vele uitdagingen waarmee onze doorgeschoten vee-industrie zich geconfronteerd ziet⁶.

Heldere wetgeving voor 100% dierwaardige veehouderij

Tegen deze achtergrond en in het licht van de grote en onvermijdelijke veranderingen die de veehouderij in ons land te wachten staan mag de overheid niet langer afwachten en dient zij een actieve rol te spelen. Veel middelen staan daarvoor ter beschikking: schets een duidelijke stip op de horizon voor een echt duurzame veehouderij, waar 100% dierwaardigheid een vanzelfsprekend deel van uitmaakt. Ontmoedig verdere intensivering, ook al wordt die 'duurzaam' of 'innovatief' genoemd

¹ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2996>

² https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2018/000004/end-cage-age_en

³ Zie bijvoorbeeld: <https://www.eurogroupforanimals.org/files/eurogroupforanimals/2023-03/NALB-Phasing%20out%20cages-final.pdf>

⁴ Zie bijvoorbeeld: <https://betterchickencommitment.com/eu/>, <https://www.farmsinitiative.org/>

⁵ Over dierwaardigheid: <https://www.rda.nl/publicaties/zienswijzen/2021/11/18/zienswijze-dierwaardige-veehouderij> en www.dierwaardig.org

⁶ Zie bijvoorbeeld: <https://www.dierencoalitie.nl/wp-content/uploads/2023/12/A-life-worth-living-Vanuit-de-boer-bezien.pdf>;

en stimuleer en faciliteer de koplopers⁷ die zich hard maken voor een dierwaardige veehouderij die samenwerkt met de natuur in plaats van de aarde leeg te eten.

Goede wetgeving hoort hier uiteraard bij. De Nederlandse Wet Dieren gaat uit van de intrinsieke waarde van het dier en van het 'Nee, tenzij...'-principe. Het houden van dieren is verboden, tenzij de wet het -onder voorwaarden- toestaat. En daar, bij die voorwaarden, gaat het mis, want de wet en de onderliggende regelgeving kennen veel open einden. Zo stelt de huidige wet dat het 'zonder redelijk doel (...)' verboden is 'pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen'. Wat dat redelijk doel dan wel is, bleef lang in het ongewisse, maar per 1 juli a.s. geldt dat het aanpassen van dieren aan een houderijsysteem geen redelijk doel kan zijn. Daarmee wordt in elk geval meer duidelijkheid gecreëerd en een heldere norm vastgesteld, die het welzijn van dieren wezenlijk kan verbeteren maar dan wél zijn weerslag moet krijgen in nadere regelgeving die de uitvoering in de praktijk uitwerkt.

Het is dan ook opmerkelijk dat het wijzigingsvoorstel dat nu voorligt, deze welkome en nuttige aanscherping nog voordat ze in werking treedt weer uit de wet wil halen om haar te vervangen door een paragraaf (2.3) die op het eerste gezicht de beoogde verduidelijking lijkt te geven, maar uiteindelijk toch weer een open einde creëert en twijfel oproept over wat nu wel of niet redelijk is.

Laten we met het goede nieuws beginnen. Paragraaf 2.3 wil de Nederlandse veehouderij dierwaardig maken, volgens de uitgangspunten die in 2021 door de Raad voor Dierenaangelegenheden zijn opgesteld volgens de principes van Mellor, die positief benoemt wat een dier nodig heeft om van goed welzijn te kunnen spreken. Volgens de nieuwe wet moet de integriteit van het dier worden gerespecteerd en moeten dieren -bijvoorbeeld- kunnen beschikken over goede voeding, goede huisvesting, en de mogelijkheid soorteigen natuurlijk gedrag te vertonen. Voor kooihuisvesting is in een dierwaardige veehouderij geen plaats.

Al deze toevoegingen in de wet zijn zeker nuttig en welkom, het probleem is echter dat zelfs bij het voornemen een dierwaardige veehouderij te realiseren en bij specifieke maatregelen het voorbehoud 'voor zover dit redelijkerwijze kan worden verlangd' wordt gemaakt. Wat dit inhoudt blijft opnieuw onduidelijk. En waar de wet een einddatum van 2040 in het vooruitzicht stelt voor het realiseren van dierwaardigheid blijkt ook deze niet hard te zijn, de mogelijkheid van uitstel wordt expliciet genoemd.

Samengevat: door het voorliggende wijzigingsvoorstel moet er een keuze gemaakt worden tussen ofwel enerzijds het daadwerkelijk invoeren van een heldere norm, die weliswaar een nadere invulling behoeft ofwel, anderzijds, een meer gedetailleerde en inhoudelijk gewenste invulling die echter opnieuw open laat wat redelijkerwijs verlangd kan worden. Een dergelijk voorbehoud zou juist uit de wet moeten verdwijnen.

Het woord is nu aan de Kamer.

Geert Laugs
13 mei 2024

Geert Laugs is directeur van Compassion in World Farming (CIWF) Nederland. CIWF komt op voor een duurzame en diervriendelijkere veehouderij, met veel minder dieren, die allemaal naar buiten kunnen: voor dieren, mensen en de aarde. www.ciwf.nl

⁷ Het koplopersplan van Caring Farmers <https://caringfarmers.nl/wp-content/uploads/2023/12/231206-Koplopersplan-Caring-Farmers-Convenant-Dierwaardige-Veehouderij.pdf>, <https://caringfarmers.nl/projecten/koplopersplan-dierwaardige-veehouderij/>

